

Pilsoniskās līdzdalības iespējas Eiropas Savienībā

2024

Vidusskolas skolēniem

Gatavojies Eiropas eksāmenam!

Paplašini zināšanas par Eiropas Savienību un pilsonisko līdzdalību!

**Eiropas
eksāmens
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv**

Tu uzzināsi:

- 1. Kas ir pilsoniskā līdzdalība, un kādi ir tās veidi.**
- 2. Kāda ir jauniešu līdzdalības aktivitāte.**
- 3. Kā var līdzveidot un ietekmēt Eiropas Savienības lēmumus.**

Zini, interesējies, piedalies un uzlabo!

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Pilsoniskā līdzdalība

Eiropas Savienības pamatvērtības ir cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesību, tostarp minoritāšu grupām piederīgu cilvēku tiesību, ievērošana.

Foto: Eiropas Kustība Latvijā

Pilsoniskā līdzdalība ir iedzīvotāju iesaistīšanās sabiedrībai nozīmīgu jautājumu apspriešanā un īstenošanā.

Tas ir viens no demokrātiskas valsts un arī Eiropas Savienības pamatelementiem. Demokrātija nozīmē, ka vara pieder tautai, tāpēc mūsu tiesības un arī pienākums ir kopīgi veidot Eiropas nākotni.

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Jauniešu pilsoniskā līdzdalība

KĀDS MĒRKIS IR PILSONISKAJĀM AKTIVITĀTĒM?

ATTĪSTĪT PRASMES

RADĪT IZMAIŅAS

PANĀKT VELAMĀS IZMAIŅAS

VEICINĀT MOTIVĀCIJU

IEGŪT ZINĀŠANAS

“

Eiropā jauniešu līdzdalība ir
un būs vērtība

2022. gads - Eiropas Jaunatnes gads

“

¾ Eiropas jauniešu ir iesaistīti kādā kustībā.
7 no 10 jauniešiem ir balsojuši vietējās, valsts
vai Eiropas Savienības vēlēšanās.
½ pēdējā gada laikā iesaistījušies organizētās
brīvprātīgās darbībās.

EIROBAROMETRA 2019. gada dati

Avots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

KO LATVIJĀ VARAM UZLABOT?

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

17% iesaistīs NVO darbībā

19% apmeklē jauniešu centrus

22% iesaistīs jaunatnes organizācijās

24% iesaistīs jauniešu projektos

SKDS (2021), Jauniešu intereses un to uzskati par prioritātēm lēmumpieņēmēju dienaskārtībā 10 gadu laikā.

KĀPĒC LĪDZDALĪBA IR SVARĪGA?

1. **SOCIĀLĀ SALIEDĒTĪBA**
2. **KOPIENAS UZLABOŠANA**
3. **IZGLĪTOTĪBA**
4. **IZAUGSME UN ATTĪSTĪBA**
5. **INDIVIDUĀLĀ ATBILDĪBA**
6. **DZĪVES KVALITĀTES UZLABOŠANA**

Avots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Jauniešu pilsoniskā līdzdalība

LĪDZDALĪBAS FORMAS

PILSONISKĀ IZGLĪTOŠANA

AIZSTĀVĪBA

BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS

APMĀCĪBAS

LĪDZEKĻU VĀKŠANA

POLITISKĀ IEZAISTĪŠANĀS

“
Zems sociālais kapitāls jeb savstarpējā uzticēšanās trūkums kavē līdzdalību. Neuzticēšanās citiem cilvēkiem un institūcijām ir būtiska problēma sadarbībai, kopīgu mērķu definēšanai un to īstenošanai

“
26% jauniešu norāda, ka viņiem nav vēlmes vai intereses iesaistīties pilsoniskajās aktivitātēs.
31% jauniešiem trūkst informācija par aktivitātēm, kur piedalīties, nav draugu, ar kuriem kopā to darīt.

SKDS (2021), Jauniešu intereses un to uzskati par prioritātēm lēmumpieņēmēju dienaskārtībā 10 gadu laikā.

Avots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

KĀ UZLABOT LĪDZDALĪBU?

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

**SKOLĒNU PAŠPĀRVALDES UN
PĀRSTĀVĪBAS SKOLĀS, IESTĀDĒS
UN ORGANIZĀCIJĀS**

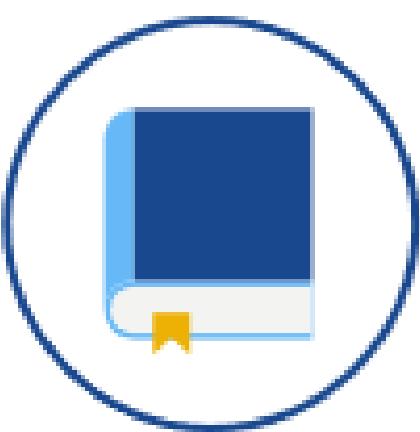
**JAUNIEŠU PROJEKTI – JAUNIEŠI
KĀ PROJEKTA IDEJAS RADĪTĀJI
UN ĪSTENOTĀJI**

**APMĀCĪBAS UN INICIATĪVAS –
LĪDZDALĪBAS PRASMJU PILNVEIDE
UN INTEREŠU AIZSTĀVĪBA**

**JAUNIEŠU INTEREŠU GRUPAS UN
PASĀKUMI – INTEREŠU IZGLĪTĪBA,
LĪDZDALĪBAS PASĀKUMI**

**LĪDZDALĪBA
MĀCĪBU PROCESĀ**

**BRĪVPRATĪGAIS DARBS
UN PRAKSES**

Jaunalnes starplautisko programmu aģentūra «Jauniešu labbūtība Baltijas valstīs: Pētījuma ziņojums (Latvija)», 2019

Avots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Tev nav 18 gadu – ko tu vari darīt?

- 1. Interesējies un izproti to, kas notiek Latvijā, Eiropā, pasaule! Lasi, seko jaunumiem medijos un internetā, domā, analizē, jautā un rīkojies!**
- 2. Maini savus ikdienas paradumus pārvietojies ar velo, šķiro atkritumus, pārdomā, ko pērc, ēd, velc mugurā!**
- 3. Izsaki savu viedokli par notiekošo, piemēram, raksti savu viedokli sociālajos tīklos, medijos, e-vēstulēs attiecīgajām amatpersonām! Rīkojies gudri, atbildīgi un prasi tādu pašu rīcību no citiem, atbalsti līdzīgi domājošos!**
- 4. Apvienojies ar domubiedriem, piedalies projektos, interešu pulciņos, tiecies ar deputātiem (piemēram, aicini viņus uz savu klasi, skolu), pievienojies kādai biedrībai!**

Aizstāvi sev svarīgas lietas savā pagastā/pilsētā, valstī un Eiropā!

**Eiropas
eksāmens
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv**

Eiropas Jaunatnes portāls

Eiropas Jaunatnes portāls sniedz informāciju par iespējām, kas tev paveras Eiropā un ārpus tās.

Izpēti iniciatīvas, kas īauj tev mācīties, strādāt un veikt brīvprātīgo darbu!

Uzzini, kā panākt, lai tiktu sadzirdēts tavs kā Eiropas pilsoņa viedoklis!

Uzzini vairāk:

https://europa.eu/youth/home_lv

ES iniciatīvas ▾ ES jaunatnes stratēģija Eiropas Jaunatnes gads 2022

Vai tā būtu jauniešu apmaiņa, brīvprātīgais darbs, studijas, darbs, ceļošana vai pilsoniska līdzdalība – izmanto savu iespēju!

Eiropas Solidaritātes korpuiss

Eiropas Jaunatnes nedēļa

ES jaunatnes dialogs

DiscoverEU

Erasmus+

Eures

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Pilsoniskās līdzdalības piemēri Eiropas Savienības līmenī

- **Dalība Eiropas Parlamenta vēlēšanās.**
- **Tikšanās vai sazināšanās (iesniegumi, vēstules) ar Latvijas un ES iestāžu pārstāvjiem un darbiniekiem, sniedzot ierosinājumus lēmumu izstrādei, ieviešanai.**
- **Piedalīšanās akcijās, piketos, ielu gājienos, demonstrācijās, streikos, boikotos u. c.**
- **Līdzdalība biedrībās un politiskajās partijās.**
- **Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana.**
- **Lūgumraksta iesniegšana Eiropas Parlamentam.**
- **Dalība Eiropas pilsoņu iniciatīvā.**

Dalība Eiropas Parlamenta vēlēšanās

- **Eiropas Parlaments ir vienīgā Eiropas Savienības institūcija, ko ievēlē ES pilsoņi tiešās vēlēšanās. Vēlēšanas notiek reizi piecos gados. Nākamās Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiks 2024. gada 8. jūnijā. Deputātu uzdevums ir pārstāvēt savu vēlētāju intereses.**
- **Eiropas Parlamenta vēlēšanās ir pienākums piedalīties ikvienam Latvijas pilsonim, kurš ir sasniedzis 18 gadu vecumu, bet kandidēt Latvijā ir iespējams no 21 gada vecuma. Kandidāta minimālais vecums dažādās ES valstīs atšķiras: tas ir no 18 līdz pat 25 gadiem. Austrijā un Maltā jaunieši jau no 16 gadu vecuma ir tiesīgi balsot, bet Grieķijā - no 17. Papildu informācija: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623556/EPRTS ATA\(2018\)623556_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623556/EPRTS ATA(2018)623556_EN.pdf)**
- **Mazākām valstīm ir lielāka ietekme, piemēram, Latvijai ir 9, bet Vācijai 96 deputāti. Vācijai ir tikai 12x vairāk deputātu, lai arī tai ir gandrīz 40x lielāks balsstiesīgo skaits. Šī iemesla dēļ arī ar deputātu no Latvijas ir vienkāršāk sazināties. Izmanto šo iespēju! Papildu informācija: <https://www.europarl.europa.eu/latvia/lv/latvijas-deput-ti.html>**

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

2019. gada Eiropas vēlēšanās jaunieši nodrošināja lielu vēlētāju aktivitāti

Eiropas vēlēšanās visā ES piedalījās **50,6% balsstiesīgo vēlētāju – augstākā aktivitāte kopš 1994. gada.**

Vecuma grupā līdz 25 gadiem aktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējām Eiropas vēlēšanām, pieauga par **14 procentpunktiem.**

Latvijā pie vēlēšanu urnām devās **33,5% balsstiesīgo pilsoņu – par trim procentpunktiem vairāk nekā 2014. gadā.**

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Svarīgākais par 2024. gada Eiropas vēlēšanām

Eiropas vēlēšanas notiks 2024. gada 8. jūnijā.

Šogad tiks ievēlēti 720 deputāti (no tiem 9 Latvijas deputāti).

Balsot varēs jebkurā vēlēšanu iecirknī Latvijā, tie būs atvērti vēlēšanu dienā un atsevišķās dienās pirms tās (3., 6. un 7. jūnijā).

Pamatinformācija par EP vēlēšanām Latvijā pieejama [šeit.](#)

Viegli lasāma versija par EP vēlēšanām pieejama [šeit.](#)

Interaktīvs materiāls jauniešiem par EP vēlēšanām pieejams [šeit.](#)

Latvijas amatpersonas veido ES lēmumus – interesējies un izsaki savas domas!

- **Latvijas intereses ES līmenī pārstāv ministri vai ministriju darbinieki. Politikiem ir vislielākās iespējas attīstīt Latvijas redzējumu svarīgos jautājumos. Latvijas pozīciju sagatavo ministriju darbinieki, kas parasti uzklausa arī sabiedrības pārstāvjus, lai labāk izprastu vajadzības.**
- **Gala lēmumu ar Latvijas nacionālo pozīciju pieņem Saeimas Eiropas lietu komisija. Saeimas Eiropas lietu komisijas sēdes ir atklātas, un tajās var piedalīties, piesakoties atbilstoši Saeimas noteiktajai kārtībai.**
- **Eiropas tiesību aktu apspriešanā var piedalīties, iesaistoties arī kādas biedrības darbībā, kas seko Latvijas ministriju, Ministru kabineta, Saeimas vai ES institūciju darbam.**
- **Arī Latvijas pašvaldību un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, kuri darbojas Eiropas Reģionu komitejā un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā, veido neatkarīgus atzinumus par ES dokumentiem, var sniegt savu redzējumu un uzklasīt tavu.**

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Kā var sazināties ar politiķiem un amatpersonām?

- **Lai sazinātos ar politiķiem, izmanto oficiālo kontaktinformāciju, tostarp palīgu un padomnieku (tālrunis, e-pasts).**
- **Piedalies publiskos pasākumos, kuros piedalās politiķi un amatpersonas.**
- **Seko iestāžu un amatpersonu profiliem sociālajos tīklos.**
- **Papildu informāciju un atbildīgo amatpersonu kontaktinformāciju var atrast Valsts kancelejas tīmekļvietnē <https://www.mk.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdalibas-politika> vai Saeimas tīmekļvietnē <https://www.saeima.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba>**

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana

Eiropas Komisija izstrādā jaunus tiesību aktus, kā arī pilnveido jau esošos. Tiesību aktus nodod sabiedriskajai apspriešanai Eiropas Komisijas tīmekļvietnē
https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lv. Izsaki savu viedokli, iesaisties diskusijās ar Eiropas Komisijas amatpersonām, iegūsti papildu informāciju un konsultācijas!

LV latviešu

Sākums > Apspriešanas

Apspriešanas

Piedaloties sabiedriskajā apspriešanā, jūs varat izteikt savu viedokli par ES iecerēto jauno iniciatīvu darbības jomu, prioritātēm un pievienoto vērtību vai novērtēt jau spēkā esošu politiku un tiesību aktus.

**Eiropas
eksāmens
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv**

Eiropas pilsoņu iniciatīva

- ***Eiropas pilsoņu iniciatīva ir iespēja ES valstu pilsoņiem ar savu parakstu atbalstīt kādu iniciatīvu par tiesību aktu izstrādi vai arī tādu ierosināt Eiropas Komisijai.***
- ***Saskaņā ar noteikumiem Eiropas pilsoņu iniciatīvu var ierosināt pilsoņu komiteja, kurā darbojas vismaz septiņi ES pilsoņi no septiņām dažādām valstīm.***
- ***Lai iniciatīvu izskatītu Eiropas Parlaments, pēc Eiropas pilsoņu iniciatīvas ierosināšanas un reģistrēšanas tā jāatbalsta vismaz vienam miljonam parakstītāju, kas pārstāv vismaz septiņas ES valstis.***

Uzzini vairāk:

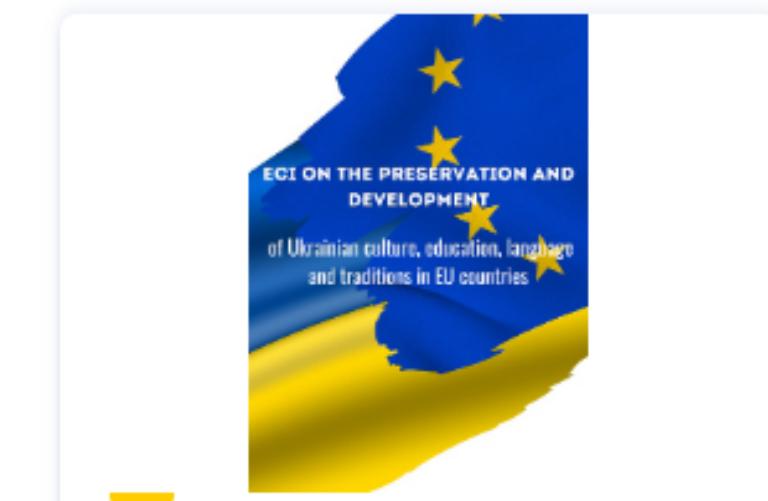
https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/get-involved/european-citizens-initiative_lv

<https://www.facebook.com/esmajalv/videos/eiropas-pilso%C5%86u-iniciat%C4%ABva/236450575272473/>

Apskati šobrīd aktuālās Eiropas pilsoņu iniciatīvas: https://europa.eu/citizens-initiative/_lv

Šobrīd ierosinātās iniciatīvas (2024)

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

VĀKŠANA TURPINĀS

Ukrainas kultūras, izglītības, valodas un tradīciju saglabāšana un attīstīšana ES valstīs

195 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Eiropas Vides iestādes izveide
11 262 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Trust and Freedom ("Uzticēšanās un brīvība")
18 228 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

4. pants – pārtraukt spīdzināšanu un necilvēcīgu izturēšanos uz Eiropas robežām
17 372 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Visu Eiropas galvaspilsētu un iedzīvotāju savienošana, izmantojot ātrgaitas vilcienu tīklu
38 879 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Tiesu precedenta koncepcijas efektīva īstenošana visās ES valstīs

290 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Lielas bagātības aplikšana ar nodokli zaiļas un sociālās pārkātošanās finansēšanai.

147 827 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

End The Horse Slaughter Age ("Izbeigsim zirgu kaušanu")
13 208 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Cieņpilnas migrantu uzņemšanas nodrošināšana Eiropā
13 228 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

VĀKŠANA TURPINĀS

Eiropas pilsoņu iniciatīva par VEGĀNISKU UZTURU
6457 Atbalstītāji

[Atbalstīt šo iniciatīvu](#)

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Eiropas pilsoņu iniciatīvas piemērs

***Eiropas pilsoņu iniciatīvu «Tiesības uz ūdeni» atbalstīja
1 659 543 pilsoņi 13 ES dalībvalstīs.***

***Tā aicināja noteikt, ka ūdens un sanitārija ir katra
iedzīvotāja tiesības, tādēļ ūdensapgāde un ūdens resursu
pārvaldība būtu jāizslēdz no iekšējā tirgus noteikumiem un
liberalizācijas.***

Pateicoties šai iniciatīvai, jau ir veikti konkrēti pasākumi.

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Eiropas pilsoņu iniciatīvas piemērs

Eiropas pilsoņu iniciatīvu «Glābiet bites un lauksaimniekus!» Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi» atbalstīja 1 154 024 iedzīvotāju no visām ES valstīm.

Iniciatīva aicina aizsargāt bišu un cilvēku veselību, ierosinot tiesību aktus, lai līdz 2035. gadam pakāpeniski pārtrauktu sintētisko pesticīdu lietošanu, atjaunotu bioloģisko daudzveidību un atbalstītu lauksaimniekus pārejas posmā.

**Eiropas
eksāmens
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv**

Eiropas Solidaritātes korpuss

Eiropas Solidaritātes korpuss palīdz jauniešiem (18 - 30 gadus veciem) piedalīties projektos, kas palīdz sabiedrībai Eiropā un ārpus tās, veicinot būtiskas pārmaiņas. Projekti var tikt īstenoti visdažādākajās jomās - izglītība un apmācība, pilsoniskums un demokrātiskā līdzdalība, vide un dabas aizsardzība, migrācija, kultūra un cits.

Uzzini vairāk un piedalies:

https://europa.eu/youth/solidarity_lv

**Eiropas
eksāmens
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv**

Piedalies Eiropas eksāmenā!

**Eiropas eksāmens notiks no 7. maija plkst. 8.00 līdz 9. maija plkst. 21.00 (www.esmaja.lv).
Eksāmens ir tiešsaistes tests, tajā jāatbild uz 20 jautājumiem par mums Eiropas Savienībā.
Eksāmens ļauj pārbaudīt ne tikai zināšanas, bet uzzināt arī ko jaunu un iegūt vērtīgas balvas.**

**Sagatavojies, [iegūsti papildu informāciju](http://www.esmaja.lv/eiropas_eksamens)
un kārto Eiropas eksāmenu tiešsaistē
[esmaja.lv/eiropas eksamens!](http://www.esmaja.lv/eiropas_eksamens)**

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Informācijas avoti

www.esmaja.lv

Eiropas Parlamenta vietne

Eiropas Parlamenta birojs Latvijā

Eiropadomes interneta vietne

Eiropas Komisijas interneta vietne

Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā interneta vietne

LR Ārlietu ministrijas interneta vietnes sadaļa par ES